

Laudatio
pri príležitosti udelenia čestného titulu doctor honoris causa (Dr.h.c.)
(12. novembra 2014)

J. E. kardinálovi Dr. h. c. Stanislavovi Dziwiszowi
krakovskému arcibiskupovi a metropolitovi

Vaša Magnificencia, vážený pán rektor, dovoľujem si Vám predložiť návrh, aby na dnešnom slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove, bol J. E. Dr.h.c. kardinálovi Stanisławowi Dziwiszowi z Krakowa, Veľkému kancelárovi Papiezskeho uniwersytetu Jana Pavla II., udelený čestný titul *doctor honoris causa* z vedného odboru Katolícka teológia.

Vaša Eminencia, váž. pán kardinál, Vaše Exelencie o. arcibiskupi a biskupi, Vaše magnificencie, spektaklarity, honorability, členovia vedeckých rád univerzity a fakulty, akademických senátov, milé dámy, vážení páni, vznešené slávnostné zhromaždenie!

Je mi čťou predstaviť Vám na dnešnom zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove rozšírené o Vedeckú radu Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove medzinárodne uznávanú a váženú osobnosť v oblasti teológie, J. E. p. kardinála Stanislava Dziwisza, krakovského arcibiskupa a metropolitu, ktorému Prešovská univerzita v Prešove udeľuje čestnú vedeckú hodnosť *doctor honoris causa*.

Dejiny nám ponúkajú vo svojej múdrosti mnoho veľkých poučení pre náš život. Jedná z nich je vyjadrená v tejto myšlienke: „*Pri veľkom človekovi rastú a zostávajú veľkí ľudia!*“ Nepochybne jednou z najväčších osobností minulého storočia bol sv. pápež Ján Pavol II. O ňom dnešný laureát J. E. p. kardinál Dziwisz vydal krásne svedectvo týmito slovami: „*Ján Pavol II. nemal zbrane, iba Božie Slovo. Bol obrom viery. Jeho motto – Totus tuus – neboli prázdne slová. V jeho osobe sme dostali múdreho vodcu v tomto komplikovanom svete!*“ Ján Pavol II. bol skutočne veľkým človekom a pri ňom rástol a v jeho blízkosti stál veľký človek, ktorý bol Wojtylovým tajomníkom v Krakove 12 rokov a takmer 27 rokov v Ríme - celý jeho pontifikát a tým je osobnosť - J. E. p. kardinála Stanislava Dziwisza, krakovského arcibiskupa a metropolitu, viacnásobného nositeľa titulu Dr.h.c a mnohých vyznamenaní a ocenení svetového rozmeru. V nádväznosti na slová J. E. p. kardinála z predchádzajúcej myšlienky citujem jeho slová: „*Toto dlhé obdobie strávené po boku Jána Pavla II. na mne zanechalo hlbokú stopu.*“ Ďalej p. kardinál pokračuje: „*Žil som po boku svätca. Takmer štyridsať rokov som denne zblízka pozoroval svätosť, akú som si vždy predstavoval. Videl som ju v mužovi, v Karolovi Wojtyłovi – v jeho intímnom a tajuplnom vzťahu s Bohom. V sile a priezračnosti jeho viery!*“ – koniec citátu.

Vážení a vzácní hostia, milí prítomní, dovoľte mi, aby som Vám v dnešnú slávnostnú chvíľu predstavil v základných črtách všestranne vzdelanú a kultivovanú osobnosť J. E. p. kardinála Stanislava Dziwisza, človeka s veľkým humanistickým presvedčením a oslovujúcim osobným svedectvom viery. To je pri jeho obdivuhodnej profesionálnej zdatnosti výrazná fundamentálna črta jeho osobnosti.

Aké boli teda základné milníky v jeho živote?

Stanisław Dziwisz sa narodil 27. apríla 1939 v Rabie Wyżnej. Po maturitnej skúške na Gymnázium Severina Goščinského v Novom Targu vstúpil v roku 1957 do Kňazského metropolitného seminára v Krakove. Po šesťročnom štúdiu v seminári prijal kňazskú vysviacku, ktorú mu udelil 23. júna 1963 biskup Karol Wojtyła. Počas dvoch rokov po kňazskej vysviacke bol kaplánom v Makowie Podhalańskim. Okrem pastoračnej činnosti sa venoval štúdiu v oblasti histórie a liturgie, z ktorej získal v roku 1967 licenciát z teológie. V roku 1966 mu krakovský kardinál Karol Wojtyła ponúkol funkciu tajomníka. Mladý tajomník zdieľal s krakovským metropolitom všetky starosti a námahy, ale aj radostné okamihy. Výborne si rozumeli, spájalo ich hlboké puto, zmysel pre humor a spoločná záľuba o turistiku a lyžovanie.

V okamihu zvolenia Karola Wojtyły na pápežský stolec, od 16. októbra 1978, sa pre Stanisława Dziwisza začína ďalšia etapa služby vo funkcii osobného sekretára pápeža Jána Pavla II., ktorá trvala až do jeho odchodu do domu Nebeského Otca a to do augusta 2005. Mnohé povinnosti, ktoré vyplývali z plnenia funkcií, nezatienili jeho vedecké záujmy. V 1981 roku, po obhajobe dizertačnej práce *Kult św. Stanisława Biskupa w Krakowie do Soboru Trydenckiego*, pripravovanej pod vedením ks. prof. Wacława Schenka, mu bol udelený vedecko-akademický titul doktor teológie (práca bola publikovaná v Ríme v 1984 roku a v Krakove v 1987 roku). O roku 1987 zastával funkciu zástupcu riaditeľa Nadácie Jána Pavla II. V roku 1995 sa stal kanonikom Metropolitnej Kúrie vo Lvove, v 1996 infulatom, v 1997 kanonikom Metropolitnej Kapituly v Krakove. Vrcholom týchto nominácií bola biskupská nominácia v 1998 roku. V roku 2003 pápež sv. Ján Pavol II. povýšil otca bp. Stanisława Dziwisza do hodnosti arcibiskupa. 3. júna 2005 terajší emeritný pápež Benedikt XVI. menoval otca Stanisława za krakovského metropolitu a rok nato bol menovaný za kardinála.

J. E. p. kardinál Stanisław Dziwisz získal okrem významných cirkevných hodností aj množstvo ocenení a vyznamenaní udelených hlavami štátu, univerzitami ako aj samosprávami lokálnych inštitúcií. Zdôraznime niektoré z nich: Rád oslobodenia sv. Martina (vyznamenanie vlády Argentíny v roku 1998); Rád veľkého kríža, cti a oddanosti Maltézskeho rádu (2007); Veľký kríž rádu obnovy Poľska (2001) od prezidenta Alexandra Kwaśniewského; Veľký Kríž (1999) od španielskeho kráľa Juana Carlosa I.; Veľký kríž zásluh (2002) od prezidenta Kolumbijskej republiky; štátne vyznamenanie od prezidenta Slovenskej republiky (2002) a prezidenta Portugalska (2003). Bol mu udelený titul *doctor honoris causa* Katolíckej univerzity Jána Pavla II. v Lubline (PR, 2001), Pedagogickej akadémie (2006); Univerzity Abat Oliba CEU v Barcelone (2007); Univerzity Warmińsko-Mazurskej (2008); Pápežskej katolíckej univerzity v Buenos Aires (2009); Univerzity America v Bogote (Kolumbia, 2010); Univerzity v Bukurešti (2011); Univerzity v Salento (2011) a Tiranskej univerzity (Albánsko, 2013).

J. E. p. kardinál Stanisław Dziwisz vynakladal veľké úsilie, aby pápežské vystúpenia: homílie, rozjímania a modlitby mohli byť tlačené v poľštine a posielané do Poľska. Všetky tieto publikácie (23 zväzkov) boli ním spoluredigované a vydávané pod záštitou prestížneho vydavateľstva Libreria Editrice Vaticana. Dôležitým dielom, ktoré sa ukázalo pod jeho editorstvom sú modlitby a rozjímania Jána Pavla II. venované Poliakom počas stredajších generálnych audiencií. Aj v cudzine ostal vždy verný svojej domovine, Poľsku. Láska k vlasti

sa v plnosti prejavila jeho rozhodnutím opätovného návratu do nej, kontinuáciou a rozvíjaním začatého diela národnej nádeje.

Osobnosť súčasného krakovského arcibiskupa a metropolitu, osobného tajomníka a najbližšieho spolupracovníka pápeža sv. Jána Pavla II. J. E. p. kardinála Dziwisza, môžeme charakterizovať vo viacerých dimenziách. Z ich bohatosti si dovoľím vybrať iba dve:

1. Oblasť služby a oddanosti.
2. Šírenie diela sv. Jána Pavla II. a súčasná služba Cirkvi v Poľsku a Európe v rozmere rodiny

Prvou oblasťou, ktorá opodstatňuje udelenie titulu *doctor honoris causa*, bolo sprevádzanie pápeža Jána Pavla II. počas obdobia pontifikátu trvajúceho takmer 27 rokov a predtým 12 rokov po boku krakovského arcibiskupa a metropolitu Karola Wojtyły. Toto prebývanie zahŕňalo všetky apoštolské cesty pápeža po celom svete (104 ciest); rôznorodé stretnutia, audiencie a pobožnosti. Výpovedným dôkazom tejto zodpovednej prítomnosti bol deň atentátu na Jána Pavla II., keď vďaka rozhodnému a rýchlemu postoju osobného sekretára, padol výber polikliniky Gemelli, v ktorej pápežovi zachránili život. Prítomnosť sa naplnila 2. apríla 2005, keď bol Stanisław Dziwisz do poslednej chvíle v bezprostrednej blízkosti Jána Pavla II. Dôkladné poznanie života Cirkvi vo svete, ostražitosť a rozvaha, pripravenosť pomôcť v každej chvíli, úprimná starostlivosť smerovali k tomu, aby cesta Jána Pavla II. bola čo najmenej obťažná. Tento výnimočný a zodpovedný postoj sprevádzania Svätého Otca bol možný iba vďaka daru lásky, ktorý charakterizuje osobnosť otca kardinála. Táto láska sa prejavuje navonok skrze dobrotu a žičlivosť, otvorenosť a srdečnosť, vysokú osobnú kultúru, nezištnosť, skromnosť a vnútorný pokoj. Láska prejavovaná skutkom a pravdou vychádza vždy naproti utrpeniu a potrebám ľudí. J. E. p. kardinál Stanisław Dziwisz je svedkom a spoluautorom dlhého pontifikátu sv. Jána Pavla II. On stál pri ňom, prevažne za ním, pomocník, ochranca, vždy nápomocný nielen pápežovi, ale aj tým, ktorí k nemu prichádzali. Stanisław Dziwisz bol inšpirátorom, spoluorganizátorom všetkých zahraničných ciest Jána Pavla II., stretnutí s politikmi, štátnikmi a vedcami. Inicioval a spolutvoril stretnutia s mládežou a študentmi.

Druhá oblasť, ktorá sa spája s udelením ocenenia *doctor honoris causa* a ktorú by sme chceli vyzdvihnúť, vyplýva zo súčasného pôsobenia metropolitu a týka sa realizácie idey zvečnenia pamiatky a zachovania dedičstva, diela veľkého pápeža Poliaka sv. Jána Pavla II. 26. januára 2006, z iniciatívy J. E. p. kardinála, bolo zriadené Svetové centrum Jána Pavla II. „Nebojte sa“. Pri tejto príležitosti povedal: *„Na pohrebe Svätého Otca závan vetra zavrel knihu evanjelia na jeho rakve. Pre nás v tomto okamihu sa začala nová kapitola prítomnosti Božieho Služobníka v živote Cirkvi a každého z nás. Túto novú kapitolu chceme spolu s Ním písať skrze vytvorenia tohto Centra.“* Centrum Jána Pavla II. „Nebojte sa“ je poctou poľskému pápežovi, ale aj pokračovaním odkazu jeho myslenia a ducha medzi krajanmi. Tento odkaz aj naďalej inšpiruje Cirkev a milióny Kristových učeníkov po celom svete. *„Chceme kreatívne rozvíjať tento odkaz. Chceme čeliť novým výzvam vo svetle tohto dedičstva a odovzdať ho ďalším generáciám. Centrum nie je pomníkom či pamätníkom, ale významným miestom stretnutia s osobou Jána Pavla II., jeho myšlienkami, jeho duchom a jeho*

svätosťou!" - zdôraznil kardinál Dziwisz. Podobne to vyjadril aj týmito slovami: „Dedičstvo Jána Pavla II., ktoré zanechal v cirkevnej a pastoračnej oblasti, ešte celkom nepreniklo do mnohých katolíckych spoločenstiev,“ a tejto role sa nezriekol ani po jeho smrti: „V tomto duchu vidím aj svoju úlohu strážcu pamiatky Jána Pavla II. Túto pamiatku, ako som už povedal, nesmieme dať do múzea!“

Spomínané Centrum bude miestom dialógu, ktoré bude šíriť a rozvíjať dedičstvo Jána Pavla II., promovať spiritualitu pápeža. Zároveň bude miestom edukácie, šírenia vedeckých poznatkov a sociálnej pomoci. Iniciatíva výstavby Svetového Centra Jána Pavla II. sa spája s realizáciou edukačného profilu všestrannej a harmonickej výchovy a rozvoja človeka. Vytvorenie J. E. p. kardinálom materiálnych podmienok v jednom priestore s intelektuálnou, zdravotníckou, morálnou, estetickou a kultúrnou infraštruktúrou, zázemím v duchu tolerancie a pluralizmu je kontinuitou učenia Jána Pavla II., realizáciou personalistickej pedagogiky. Práve táto aplikácia učenia Jána Pavla II. vo vzťahu k pedagogike umožňuje hľadať odpovede na najdôležitejšie otázky človeka: ako vyzdvihnúť v jednotlivcovi jeho ľudskosť a čo je potrebné urobiť preto, aby človek začal byť viac sebou? Človek žije pravdivým ľudským životom vďaka kultúre. Kultúra je spôsobom existencie človeka. Kultúra je typický spôsob vyjadrenia človeka a jeho historického miesta, na úrovni tak individuálnej ako aj kolektívnej. Jeho inteligencia a vôľa ho vlastne nepretržite pobádajú ku "kultivovaniu prirodzených bohatstiev a hodnôt" zahŕňajúc do kultúrnych celkov stále hlbšie a systematickejšie základné poznatky, ktoré sa dotýkajú všetkých aspektov života, najmä jeho sociálneho a politického spolužitia, bezpečnosti a ekonomického rozvoja, tvorby tých existenčných hodnôt a otázok, predovšetkým náboženského charakteru, ktoré umožňujú, aby sa jeho individuálne a spoločenské udalosti odohrávali opravdivo ľudským spôsobom.

Prvoradým cieľom kultúry je výchova človeka, formovanie jeho plnosti človečenstva, skrze zintegrovanie všetkých rozmerov existencie človeka. Takýto je aj zámer J. E. p. kardinála Stanislava Dziwisza, ktorý správne vystihol znamenia doby, odpovedá na naliehavé otázky a problémy súčasného sveta konkrétnou pastoračnou, spoločensko-kultúrnou a duchovnou iniciatívou. Osobitné miesto v bohatej činnosti J. E. p. kardinála Dziwisza má rodina v kontexte novej evanjelizácie. Srdcom novej evanjelizácie je skutočne rodina, ktorá sa rovnako nachádza v kríze. To pripomenul aj emeritný pápež Benedikt XVI. počas otvorenia synody, keď povedal: *„Kríza viery a kríza rodiny sú spojené.“* Podľa kardinála ide predovšetkým o problém Európy, pretože v ďalších krajinách sa rodiny ešte stále držia pokope. Z mnohých návštev J. E. p. kardinála v našej vlasti by som v túto chvíľu spomenul, jeho účasť v Bazilike minor na pútnickom mieste v Ľutine v sobotu 5. júla tohto roku, keď sa konala Púť rodín v rámci Roku rodiny, ktorý pre Prešovskú archieparchiu vyhlásil prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ. Vo svojej homílii okrem iného ocenil, že Prešovská archieparchia slávi Rok rodiny, a to aj v kontexte blížiacej sa synody biskupov o rodine. Povedal, že rodina je prvou obeťou sekularizmu a pokračoval: *„Ak v nej chýba základ, ak sa nebuduje na skale, ktorou je Ježiš Kristus a jeho evanjelium, vtedy jej chýba mocná podpora, aby čelila všetkým víchrom a búrkam, ktoré podkopávajú nerozlučiteľnosť manželstva a rozbiehajú jednotu rodiny. Základom rodiny je Boh, ktorý je láskou a prameňom každej lásky.“* Vyzdvihol aj skutočnosť, že v Ľutinskej bazilike sú mozaiky Božieho milosrdenstva a sv. Jána Pavla II., v súvislosti s ktorým zdôraznil, že bol pápežom rodiny. *„Kardinál Wojtyła už ako krakovský metropolita postavil do centra svojej pastoračnej starostlivosti manželstvo a*

rodinu. Ako ovocie svojich pastoračných skúseností a uvažovania napísal vtedy knižku o manželstve pod veľavravným názvom Láska a zodpovednosť.“

J. E. p. kardinál Stanisław Dziwisz sa ako veľký kancelár Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove významnou mierou podieľal a naďalej podieľa na spolupráci s GTF PU v Prešove, čoho potvrdením je aj podpísanie novej bilaterálnej dohody o spolupráci medzi Wydziałom teologicznym a Wydziałom Historii UPJP II. a GTF. Jeho osobným prínosom vzájomnej spolupráce je aj umožnenie štúdia gréckokatolíckym kňazom zo Slovenska, ktorí tak získali v minulosti akademické tituly potrebné pre pôsobenie na akademickej pôde vysokého školstva. Veľmi vzácnymi sú jeho rady a impulzy smerujúce k neustálemu skvalitňovaniu štúdia v teologických odboroch.

Vážené slávnostné zhromaždenie, som hlboko presvedčený, že udelenie titulu *doctor honoris causa* J. E. p. kardinálovi Stanisławovi Dziwiszovi je sviatkom pre celú akademickú obec Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá týmto aktom zviditeľňuje a posilňuje svoje postavenie v európskom vzdelávacom priestore.

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

dekan GTF PU v Prešove